

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ' ΤΕΥΧΟΣ 38^ο ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2005

Το Ξηροκάμπι
Περίοδος Α΄ 1966-1977

Η ΦΑΡΙΣ
Περίοδος Β΄ 1979-1981
Περίοδος Γ΄ 1992-

2001

Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Αποφοίτων Σχολείων Φάριδος

Έδρα: Ξηροκάμπι Φάριδος, Λακωνία

Συντακτική επιτροπή: Γεώργ. Θεοφ. Καλκάνης, Θεόδ. Στ. Κατσουλάκος,
Παναγ. Ηλ. Κομνηνός

Επιμελητής έκδοσης: Σταύρ. Θεοδ. Κατσουλάκος,

Συρακουσών 101, Λαμπρινή, Αθήνα, τηλ. 210 2515864

Ταμίας: Ιωάννης Παν. Κονίδης, Ξηροκάμπι, τηλ.: 27310 35029

Ηλεκτρονική επεξεργασία: ευγενική προσφορά των μεταπτυχιακών φοιτητών
του Εργαστηρίου Φυσικών Επιστημών, Τεχνολογίας και Περιβάλλοντος
του Παιδαγωγικού Τμήματος Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Αθηνών

Η ΦΑΡΙΣ της Δ΄ περιόδου (2002-) ευρίσκεται (και) σε ηλεκτρονική μορφή στον δικτυακό
τόπο:

micro-kosmos.uoa.gr/faris

Ετήσια συνδρομή έντυπης μορφής: εσωτερικού 5€, εξωτερικού 25 \$ Η.Π.Α.

Περιεχόμενα:	Σελ.
<i>Δικαίου Β. Βαγιακάκου</i> , Β΄ Τοπικόν Συνέδριον Λακωνικών Σπουδών εις Ξηροκάμπι 28 Οκτωβρίου-1 Νοεμβρίου 2004	3
<i>Παναγιώτη Γ. Μανδραπήλια</i> , Ο Καποδάκης	6
<i>Δημήτρη Α. Σολωμού</i> , Χτύπημα κατά των Γερμανών στα Τουρλιά	9
<i>Αιμιλίας Π. Ρηγάκου</i> , Οι εκκλησίες των Γοράνων	13
<i>Γεωργίου Ι. Κονίδη</i> , Η έννοια της αγοράς και το παζάρι του δήμου Φάριδος	14
<i>Τάσου Δ. Βολτή</i> , Ο καθηγητής Δημήτριος Α. Βολτής	15
<i>Δημήτρη Γ. Κολλινιάτη</i> , Από την ζωή της Ποταμιάς	18
<i>Καλομοίρας Κουτσουμπού-Κονίδη</i> , Παρουσίαση βιβλίου: «Αξιάγαστα της σπαρτιατικής ζωής»	19
<i>Ευγενίας Ι. Κονίδη</i> , Παρουσίαση βιβλίου: «Σημειώσεις μιας ζωής»	20
<i>Αωνύμου</i> , Δωρεά	20
<i>Γεωργίου Λάτση</i> , ιερέως, Εκκλησιαστικά νέα	21
Συνδρομές	23
<i>Ι.Π.Κ.</i> , Της αγοράς	23
<i>Παναγιώτη Η. Κομνηνού</i> , Πένθη: Ευγενία Κονίδη-Κατσουλάκου (1905-2005)	24
<i>Θεοδώρου Σ. Κατσουλάκου</i> , Πένθη: Θεώνη Σολωμού-Δημητράκου (1914-2004)	26
Τα νέα μας	27

Εξώφυλλο: Καλύβα στους Πενταυλούς
(φωτ. Μίμη Κουμουτσίδα)

Β΄ Τοπικόν Συνέδριον Λακωνικών Σπουδών εις Ξηροκάμπι 28 Οκτωβρίου – 1 Νοεμβρίου 2004

Η Εταιρεία Λακωνικών Σπουδών μαζί με τον δήμον Φάριδος επραγματοποίησε το Δεύτερον Τοπικόν Συνέδριον Λακωνικών Σπουδών εις το Ξηροκάμπι, χάρις εις την αμέριστον βοήθειαν και πλουσίαν φιλοξενίαν την οποίαν παρέσχε ο δήμος Φάριδος με τον δήμαρχό του κ. Παναγιώτην Παναγιωτουνάκον, τον αντιδήμαρχον κ. Νικήταν Βλάχον και όλα τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου. Πρέπει να υπενθυμίσωμεν ότι ο δήμος Φάριδος επιλοξένησε και το Πρώτον Συνέδριον Λακωνικών Σπουδών από 14-16 Σεπτεμβρίου 2001, εις το οποίον ωμίλησαν 21 επιστήμονες, η δε Εταιρεία Λακωνικών Σπουδών εδημοσίευσε τας ομιλίας των συνέδρων το 2002 εις έναν τόμον 480 σελίδων.

Την Οργανωτικήν Επιτροπήν του Συνεδρίου απετέλουν ο διδάκτωρ κ. Θεόδωρος Κατσουλάκος, αντιπρόεδρος της Εταιρείας, ο κ. Νικήτας Βλάχος αντιδήμαρχος, ο εκπαιδευτικός κ. Ιωάννης Κονίδης και ο κ. Ηλίας Προκοπίδης. Πρόεδρος του Συνεδρίου ήτο ο πρόεδρος της Εταιρείας κ. Δικαίος Βαγιακάκος, αντιπρόεδρος ο δήμαρχος κ. Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος και γραμματεύς ο κ. Κωνσταντίνος Κοτσώνης, γενικός γραμματεύς της Εταιρείας. Εις την γραμματείαν του συνεδρίου ήσαν η κ. Βούλα Ασημάκη, η κ. Γαριφαλιά Παναγιωτουνάκου και ο φιλόλογος κ. Δημήτριος Κατσουλάκος. Χορηγοί του Συνεδρίου ήσαν ο Εκδοτικός Οίκος Πατάκη, ο δήμος Οινούντος και η Οινοποιία Γιαννοπούλου.

Εις το συνέδριον έλαβον μέρος σαράντα επτά επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων και εξητάσθησαν θέματα της Λακωνίας αναφερόμενα εις την Γλωσσολογίαν, Αρχαιολογίαν, Αρχαίαν και Νεωτέραν Ιστορίαν, Φιλολογίαν, Λαογραφίαν, Ανθρωπολογίαν, Εκπαίδευσιν, Τουρκοκρατίαν, Βενετοκρατίαν, Βυζαντινήν Τέχνην, Καλλιτεχνίαν, Αποδημίαν Λακώνων, Λακωνικήν Βιβλιογραφίαν και τον Σύγχρονον Βίον. Αι ανακοινώσεις εγένοντο εις το Πνευματικόν Κέντρον του Ξηροκαμπίου και εις το αρχοντικόν του κ. Βασιλείου Σταθάκου εις τα Ανώγεια, ο οποίος με μεγάλην ευχαρίστησιν διέθεσε άνετον αίθουσαν δια τας ανακοινώσεις. Το συνέδριον ήρχισε την Πέμπτην 28 Οκτωβρίου

με εκκλησιασμόν εις τον καθεδρικόν ναόν. Παρέστησαν ο δήμαρχος μετά του Δημοτικού Συμβουλίου, ανάπηροι πολέμου, οι σύεδροι, ο υποδιοικητής του ΚΕΕΜ Σπάρτης συνταγματάρχης Παναγιώτης Μάτζιαρης και διμοιρία στρατού, οι μαθηταί των σχολείων και πλήθος κόσμου. Εις την προ του ναού πλατείαν, όπου το Ηρώον, τον πανηγυρικόν της ημέρας εξεφώνησεν ο γενικός γραμματεύς της Εταιρείας ταξίαρχος ε.α. Κωνσταντίνος Κοτσώνης, κατετέθησαν στέφανοι και εψάλη ο Εθνικός Ύμνος. Εις την κεντρικήν πλατείαν εγένετο παρέλασις των μαθητών και η εορτή έκλεισε με δεξίωσιν, την οποίαν προσέφερεν ο δήμαρχος Φάριδος.

Αι εργασίαι του συνεδρίου ήρχισαν απόγευμα εις το Πνευματικόν Κέντρον του δήμου με αγιασμόν, τον οποίον ετέλεσαν ο εφημέριος Ξηροκαμπίου Γεώργιος Λάτσης βοηθούμενος υπό των ιερέων Ανδρέα Κόνιαρη των Ανωγείων και Γεωργίου Σκοπαράντζου της Παλαιοπαναγιάς. Απήθυναν χαιρετισμόν εξαίροντες την σημασίαν του συνεδρίου και την φιλοξενίαν αυτού υπό του δημάρχου Φάριδος δια δευτέραν φοράν οι βουλευταί Λακωνίας κ. Αθανάσιος Δαβάκης και κ. Λεωνίδας Γρηγοράκος, ο διοικητής του ΚΕΕΜ ταξίαρχος Γεώργιος Σιδηρόπουλος, η εκπρόσωπος του νομάρχου κ. Ντία Τζανετέα, ο περιφερειακός διευθυντής πρωτοβαθμίου και δευτεροβαθμίου εκπαιδύσεως Πελοποννήσου κ. Νικόλαος Μαραμπέας, ο πρόεδρος του Συνδέσμου των εν Αττική Λακεδαιμονίων κ. Κωνσταντίνος Μπεκιάρης, ο πρόεδρος της Πνευματικής Εστίας Σπάρτης κ. Νικόλαος Γεωργιάδης, ο επίτιμος πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Σωματείων της Μείζονος Νέας Υόρκης κ. Βασίλειος Σταθάκος. Παρευρέθησαν ο τ. υπουργός κ. Ιωάννης Σταθόπουλος και ο διευθυντής του «Λακωνικού Τύπου» κ. Ανδρέας Χιώτης. Τέλος, με θερμόν χαιρετισμόν και ευχαριστήρια προς την Εταιρείαν ο δήμαρχος κ. Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος εκήρυξε την έναρξιν των εργασιών του Συνεδρίου και επέδωκε το μετάλλιον του δήμου εις τον Πρόεδρον της Εταιρείας κ. Δικαίον Βαγιακάκον και απόφασιν του Δημοτικού Συμβουλίου του δήμου Φάριδος δια της οποίας ο κ. Βαγιακάκος ανεκηρύσσετο επίτιμος δημότης Φάριδος – Φαρίτης, δι' όσα προσέφερεν εις την επιστήμην, εις την μελέτην της Λακωνίας και εις τον δήμον Φάριδος. Από την πλευράν του ο κ. Δικαίος Βαγιακάκος, ευχαριστήσας τον δήμαρχον δια τας προσφερθείσας τιμάς, απένειμεν εις αυτόν εκ μέρους της Εταιρείας τιμητικήν πλακέταν και δίπλωμα εις το οποίον αναγράφονται τα εξής:

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ
ΕΛΘΞΕ ΤΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΑΚΩΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥΝΑΚΟΝ

Δήμαρχον Φάριδος

ΤΙΜΗΣΑΙ

ότι αφειδώς δια τε την προκοπήν του εαυτού δήμου Φάριδος και την της ιστορίας της Λακωνίας και του πολιτισμού αυτής δι' επιστημονικών συνεδρίων ανάδειξιν πολλά ευ πράττει.

Ανειπείν δε την τιμήν εν τη πανηγύρει ογδόη επί εικάδι μηνός Οκτωβρίου τετάρτου και δισχιλιοστού έτους.

Ο Πρόεδρος
Δικαίος Βαγιακάκος

Ο Γεν. Γραμματεύς
Κωνσταντίνος Κοτσώνης

Δια δε την βιβλιοθήκην του δήμου η Εταιρεία εδώρησεν τους 16 τόμους των Λακωνικών Σπουδών. Ο δήμαρχος απένειμεν επίσης τιμητικήν πλακέταν εις την κ. Γεωργίαν Κοκκορού-Αλευρά, καθηγήτριαν Πανεπιστημίου Αθηνών. Μετά ταύτα ωμίλησεν ο πρόεδρος κ. Δικαίος Βαγιακάκος περί των γλωσσικών ζωνών της διαλέκτου της Μάνης, παρατηρήσας ότι η διάλεκτος της Μάνης δεν είναι μια ενιαία δι' όλον τον χώρον αυτής, αλλά παρουσιάζει διαφοράς κατά δήμους. Λόγω ελλείψεως χρόνου περιωρίσθη μόνον εις την επαρχίαν Οιτύλου. Μετά ταύτα ωμίλησεν η κ. Γεωργία Κοκκορού-Αλευρά με θέμα «Αρχαία λατομεία στον Ταΰγετον».

Τας επομένας ημέρας εγένοντο ανακοινώσεις επί τη βάσει του προγράμματος. Το εσπέρας του Σαββάτου ο διοικητής του ΚΕΕΜ Σπάρτης Γεώργιος Σιδηρόπουλος παρέθεσε δείπνον προς τιμήν των μελών του Συνεδρίου εις την Στρατιωτικήν Λέσχην Σπάρτης. Εις το δείπνον παρεκάθησε και ο υποδιοικητής του ΚΕΕΜ συνταγματάρχης Παναγιώτης Μάτζιαρης μετά της συζύγου του. Η Εταιρεία προσέφερεν εις την βιβλιοθήκην της μονάδος μίαν σειράν των Λακωνικών Σπουδών εκ 16 τόμων.

Την Κυριακήν έγινεν εκκλησιασμός εις την μονήν Ζερμπίτσας, όπου τα μέλη του συνεδρίου έτυχον της θερμής παραδοσιακής μοναστηριακής φιλοξενίας υπό της λογίας ηγουμένης Παρθενίας Βασιλάκη και των μοναζουσών επιστημόνων καλογραιών. Μετά ταύτα έγινεν επίσκεψις εις την μονήν της Γόλας και φιλοξενία υπό του αρχιμανδρίτου Νεκταρίου Κωστοπούλου.

Αι εργασίαι του συνεδρίου έληξαν την μεσημβρίαν της Δευτέρας. Κατά το αποχαιρετηστήριον γεύμα ο δήμαρχος κ. Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος ηνυχαρίστησε την Εταιρείαν Λακωνικών Σπουδών και τα μέλη του συνεδρίου δια

την προσφοράν των εις την μελέτην της Λακωνίας και ετελείωσε την ομιλίαν του με την φράσιν «Το Ξηροκάμπι θα σας δεχθή πάλιν με μεγάλην χαράν». Απήντησεν ευχαριστών ο πρόεδρος της Εταιρείας και διεβεβαίωσεν ότι ταχέως θα εκδοθούν εις τόμον αι ομιλίας του Συνεδρίου και ότι δεν αποκλείεται «να τριτώση το καλόν».

Παναγιώτη Γ. Μανδραπήλια

Ο Καποδάκης

Έτσι ήταν γνωστός ο Σταύρος Χρηστάκος του Βασιλείου και της Στρατήγως. Δεν είναι γνωστό πώς έλαβε αυτή την προσωνυμία.

Ο Καποδάκης γεννήθηκε το 1914 στο Ξηροκάμπι. Ήταν λεβέντης στην εμφάνιση και στην ψυχή. Όταν εκλήθη να υπηρετήσει την στρατιωτική του θητεία, τον κατέταξαν στο ευζωνικό.

Υπηρετήσε στο αλβανικό μέτωπο ως πολυβολητής με γεμιστή τον Γιώργο Ζαραφώνιτη από το Σκλαβοχώρι, ο οποίος ήταν κουνιάδος του Γιώργου Σολωμού και του Ανδρέα Μανιάτη.

Από τον χειμώνα του 1940 ο Μουσολίνι ετοιμάζε την εαρινή του επίθεση με πολλές μεραρχίες στρατού και με την αήττητη κατά την άποψή του μεραρχία «Τζούλια». Σε μία σύσκεψη των επιτελών του είχε πει: «La primavera e nostra» δηλ. η άνοιξη είναι δική μας. Τελικά αποδείχθη ότι ούτε η μεραρχία «Τζούλια» ήταν αήττητη, ούτε η άνοιξη ήταν δική τους, διότι ηττήθη κατά κράτος μπροστά στην ορμή του ελληνικού στρατού. Κατά την διάρκεια αυτής της

επιχείρησης ένα τμήμα ιταλικής μεραρχίας έκανε κυκλωτική κίνηση στο τάγμα που υπηρετούσε ο Καποδάκης. Κατά την εκτίμηση του ελληνικού επιτελείου ίσως να είχε επιτύχει να αιχμαλωτίσει το ελληνικό τάγμα, αν ο Καποδάκης δεν έμενε ακλόνητος στην θέση του, θερίζοντας με το πολυβόλο του τους στρατιώτες του εχθρού.

Κατόπιν εισηγήσεως του ΓΕΣ ο υπουργός Άμυνας απέστειλε επιστολή με εύφημο μνεία, η οποία ανεγνώστη μετά την Θεία Λειτουργία της Κυριακής από τον σεμνό και ευσεβή ιερέα της εκκλησίας του Ξηροκαμπίου Παναγιώτη Παναγιωτουνάκο, παππού του σημερινού δημάρχου.

Ο Καποδάκης δεν ήταν μόνο παλληκάρι, ήταν και πολύ φιλότιμος και ανοιχτοχέρης. Κατά την διάρκεια της Κατοχής η οικογένειά του είχε κοπάδι πρόβατα. Αυτός έπαιρνε κομμάτια κρέατος και ολόκληρες φέτες τυρί και τα έτρωγε με τους φίλους του σε σημείο που, καθώς λέγεται, βαρυγκώμαγε η μητέρα του.

Μια μέρα, πηγαίνοντας με τους φίλους του προς το Ανάκωλο με μία κατσαρόλα γεμάτη στιφάδο, σκόνταψε στο αυλάκι του Καπνού και έπεσε μέσα, χωρίς όμως να αφήσει την κατσαρόλα με το πολύτιμο περιεχόμενο. Ήταν 21 Ιουλίου του 1942 και η πείνα θέριζε τους Έλληνες. Ένα χρόνο μετά τον ίδιο μήνα και στο ίδιο περίπου σημείο έμελλε να χάσει την ζωή του. Να πώς περιγράφει το περιστατικό ο Κωνσταντίνος Π. Φραγκής (Μαλίρης) που κατέβαιναν παρέα από το Ανάκωλο, όταν συνέβη το κακό: «Ήταν απογευματάκι της 21^{ης} Ιουλίου του 1943, όταν ξεκινήσαμε από το Ανάκωλο για να επιστρέψουμε στο χωριό. Όταν φθάσαμε στον Καπνό, τού θύμισα το περιστατικό με την κατσαρόλα με το στιφάδο που είχε γίνει την ίδια ημερομηνία το προηγούμενο έτος. Στην παρέα ήμασταν τρεις: Μπροστά πήγαινε ο Αριστείδης ο Παπαδάκος, γνωστός και ως Ράφτης, λόγω του επαγγέλματός του, δεύτερος πήγαινα εγώ και τελευταίος ο Καποδάκης. Βαδίζαμε στην εσωτερική πλευρά του αυλακιού όπου ήταν δυνατόν αυτό. Λίγο πριν φθάσουμε στην στροφή πριν από την παλιά δεξαμενή, πηδήξαμε στην εξωτερική πλευρά του αυλακιού επειδή ήταν αδύνατο να συνεχίσουμε στην εσωτερική. Πήδηξε πρώτος ο Ράφτης και τον ακολούθησα κι εγώ. Όταν όμως πήδηξε ο Καποδάκης, αποκολλήθηκε μία πέτρα από το τειχίο του αυλακιού, με αποτέλεσμα να χάσει την ισορροπία του και να βρεθεί στο κενό. Πρώτος είδε την πτώση του ο Ηρακλής ο Κομνηνός, ο οποίος ευρίσκετο στο προαύλιο του σχολείου και τυχαία κοιτούσε προς το μέρος μας. Εγώ και ο Ράφτης πήραμε είδηση, όταν ακούσαμε το θόρυβο από την πτώση του».

Εγώ, ο γράφων, ήμουν τότε 9 ετών. Σε κάποια στιγμή άκουσα φασαρία στην αυλή της Στέλιανας της Κομνηνού που είναι δίπλα στο σπίτι μας. Έτρεξα γεμάτος περιέργεια να εξακριβώσω τί συνέβαινε. Είδα τον Καποδάκη ξαπλωμένο ανάσκελα στο έδαφος και τον Μπίλη τον Χρηστάκο (Μαϊντάνη) να του καθαρίζει το πρόσωπο με ένα μπαμπάκι βουτηγμένο στο οινόπνευμα. Τα μάτια του περιμετρικά ήταν μελανιασμένα. Άνοιξε 3-4 φορές το στόμα του κι ύστερα ξεψύχησε. Ας σημειωθεί ότι ο Καποδάκης την χρονιά αυτή ήταν νεροφόρος-

υδρονομεύς – για τους λάτρεις της καθαρεύουσας – και το δρομολόγιο από τον Καπνό μέχρι την δέση κοντά στον μύλο του γέρο - Μελέτη του Ορφανάκου, το έκανε σχεδόν επί καθημερινής βάσης. Πρέπει να θυμίσω ότι την εποχή εκείνη υπήρχαν πολλά κοπάδια γίδια στην Κουμουστά, το Παλιοχώρι και τους Γοράνους. Τα ζώα με τα συχνά περάσματά τους και βόσκοντας στις πλαγιές πάνω από το αυλάκι αποσπούσαν πέτρες και σπασμένα κλαριά, με αποτέλεσμα να «ντουλμώνουν» τα αυλάκια και να χύνεται το νερό στο ποτάμι. Τα καβούρια επίσης άνοιγαν τρύπες στην δέση και έτσι το νερό διέρρευε προς το ποτάμι και χανόταν.

Η μεγαλύτερη όμως ζημιά γινόταν στην Σάρα του Κωλοσουρέα, απ' όπου ξυλεύονταν πολλοί Ξηροκαμπίτες. Ανέβαιναν στα ζερβά του Μύτικα (βορεινό μέρος), έκοβαν αγριόδενδρα, τα ξεκλάριζαν και τα πετούσαν προς τα κάτω. Αυτά κατακυλούσαν επάνω στην Σάρα, παρασύροντας και πέτρες και έφθαναν μέχρι το ποτάμι, αλλά στο μεταξύ είχαν γεμίσει το αυλάκι με πέτρες και κλαριά. Από το ποτάμι τα φόρτωναν σε μουλάρια και τα έσερναν στο Ξηροκάμπι. Τα περισσότερα ξύλα ήταν σχεδόν αποφλοιωμένα από τα αλλεπάλληλα χτυπήματα επάνω στις πέτρες της Σάρας. Όλα τα παραπάνω καθιστούσαν αναγκαίο τον καθημερινό έλεγχο του αυλακιού από τους νεροφόρους.

Αλλά ας επανέλθουμε στο «φονικό» αυλάκι, όπου, εκτός από τον Καποδάκη, και πολλοί άλλοι έχασαν την ζωή τους κι άλλοι σώθηκαν την τελευταία στιγμή, προφθάνοντας να αρπαχτούν από κάποιο αγριόκλαδο. Δεν πρόκειται όμως να τους αναφέρω για λόγους οικονομίας χώρου και διότι ήθελα το παρόν να αποτελέσει αποκλειστικά ένα μνημόσυνο στην μνήμη του Καποδάκη.

Επιφυλάσσομαι να το κάνω προσεχώς, αναφέροντας όλων τα ονόματα, μερικά τοπωνύμια της περιοχής και να εξηγήσω πώς προέκυψαν αυτά.

Τελικά βεβαιώνεται και με το χαμό του Καποδάκη ότι «το πεπρωμένον φυγείν αδύνατον». Κάλλιο να ήταν σκοτωμένος στην σημαία πλάι και από οχτρού το βόλι νά'χε πάει!!

Δημήτρη Α. Σολωμού

Χτύπημα κατά των Γερμανών στα Τουρλιά¹

Έχουν περάσει εξήντα δύο χρόνια από τότε και δε θυμάμαι την ακριβή ημερομηνία. Πρέπει να ήταν τέλη Οκτώβρη του 1943. Η οργάνωση του ΕΑΜ είχε αναπτυχθεί σε όλη σχεδόν την κατακτημένη Ελλάδα.

Το ΕΑΜ Σπάρτης είχε πληροφορίες ότι την συγκεκριμένη ημέρα και ώρα θα ξεκινούσε από την Σπάρτη μια γερμανική φάλαγγα, η οποία θα μετέφερε πολεμοφόδια και τρόφιμα στο Γύθειο. Το ΕΑΜ Γυθείου μάς είχε πληροφορήσει ότι στο λιμάνι της πόλης ήταν αγκυροβολημένο ένα γερμανικό καράβι, το οποίο προοριζόταν να μεταφέρει πολεμοφόδια και τρόφιμα στην Κρήτη. Το λιμάνι του Γυθείου ήταν το πιο κοντινό λιμάνι της ηπειρωτικής Ελλάδας προς την Κρήτη. Γι' αυτό τον λόγο οι Γερμανοί το χρησιμοποιούσαν συχνά για τον ανεφοδιασμό των δυνάμεών τους στο νησί.

Μια μέρα πριν από το χτύπημα ένα έλαβα την σχετική εντολή από τον δικηγόρο Κούλη Κ. Σολωμό, μέλος του ΕΑΜ Ξηροκαμπίου. Μαζί του ήταν και ένας άλλος άντρας, άγνωστος σε μένα, ο οποίος από ό,τι συμπεράνα κατά την διάρκεια της συνομιλίας μας, ανήκε στο ΕΑΜ Σπάρτης. Πιθανόν να ήταν ο σύνδεσμος που μετέφερε την εντολή. Η εν λόγω εντολή έλεγε να διαλέξω μερικά στελέχη της εμπιστοσύνης μου από την οργάνωση του χωριού, ικανά για μάχη, και να πάμε την επόμενη μέρα το πρωί να πιάσουμε ένα σημείο του δρόμου Σπάρτης – Γυθείου για να χτυπήσουμε την γερμανική φάλαγγα που θα πήγαινε από την Σπάρτη στο Γύθειο. Οι σχετικές πληροφορίες έκαναν λόγο για μικρής δύναμης φάλαγγα. Δεν μου αποκαλύφθηκε το μέρος που είχε επιλεγεί, μάλλον και για να αποκλειστεί και το παραμικρό ενδεχόμενο να διαρρεύσει το σχέδιο. Στο σημείο αυτό θα μας πήγαινε σύνδεσμος της οργάνωσης από την Ποταμιά, τον οποίο θα συναντούσαμε την επόμενη ημέρα ανατολικά των Καμινίων. Ο Κούλης μού είπε επίσης ότι στο σημείο του χτυπήματος θα υπήρχε προς ενίσχυση και μια ομάδα του εφεδρικού ΕΛΑΣ (γύρω στα τριάντα άτομα) από τα γύρω χωριά (Δαφνί, Κυδωνιά, Λευκόχωμα). Μαζί μου ήρθαν οι Βαγγέλης Σ. Λάσκαρης από το Ξηροκάμπι, Γιώργος Κ. Βασιλειάδης (Χοντρός) από τα Κατσουλαίικα, Βασίλης Π. Χριστάκος από το Ξηροκάμπι και Παναγιώτης Ρέπας από το Ξηροκάμπι.

Το σχέδιο επίθεσης προέβλεπε να χτυπήσουμε τα πρώτα αυτοκίνητα της φάλαγγας και να τα ακινητοποιήσουμε. Απώτερος στόχος ήταν να μην προλάβει η

¹ Σειρά διαδοχικών λόφων δυτικά του δρόμου Σπάρτης – Γυθείου πεντακόσια μέτρα περίπου νότια του γεφυριού της Ρασίνας κοντά στο ΚΕΕΜ.

φάλαγγα να πάει έγκαιρα στο Γύθειο και το καράβι να φύγει δίχως να φορτώσει αυτά τα πολεμοφόδια και τα τρόφιμα. Η επίθεση δεν έπρεπε να διαρκέσει πολύ. Άλλωστε, δεν διαθέταμε και τις απαραίτητες δυνάμεις για να αντιπαρατεθούμε σε ανοιχτή μάχη. Αν κατά την διάρκεια της μάχης κατορθώναμε να πάρουμε και λάφυρα (όπλα και σφαίρες, κυρίως, αλλά και ρούχα, φάρμακα ή ό,τι άλλο), ακόμα καλύτερα. Άλλωστε αυτός ήταν ο κύριος τρόπος εξοπλισμού του ΕΛΑΣ.

Μόλις ξημέρωσε, κινήσαμε από το Ξηροκάμπι, περάσαμε τα Καμίνια και κινηθήκαμε ανατολικά, όπου συναντήσαμε τον σύνδεσμο από την Ποταμιά. Δυστυχώς δεν θυμάμαι ποιος ήταν. Μετά από πορεία μιας ώρας φθάσαμε στο σημείο όπου θα δινόταν η μάχη, δύο – τρεις ώρες προτού περάσουν οι Γερμανοί. Μετά από λίγο κατέφθασε και η ομάδα του εφεδρικού ΕΛΑΣ. Ο οπλισμός τους όμως ήταν ανεπαρκής. Διέθεταν κυρίως κνηγετικά όπλα, παλιές τσάγκρες, περίστροφα και ένα - δύο ιταλικά ντουφέκια. Ούτε σφαίρες είχαν πολλές, πέντε το πολύ ο καθένας.

Το σημείο που είχαμε πιάσει ήταν ευνοϊκό για μας, καθώς στεκόμασταν σε μια φύσει οχυρή τοποθεσία, ένα ύψωμα στην δυτική πλευρά του δρόμου, απέναντι από το σημείο που ο δρόμος ανηφορίζει και στενεύει. Στο σημείο αυτό δε χωράγανε να περάσουν μαζί δύο αυτοκίνητα (ένα προς κάθε κατεύθυνση). Αν συναντιόντουσαν, έπρεπε το ένα να μεριάσει για να περάσει το άλλο. Σ' εκείνο το σημείο, αριστερά και δεξιά του δρόμου, υπήρχαν ευκάλυπτοι.

Αφού καταστρώσαμε πρόχειρα ένα σχέδιο για το πού θα στηθούμε, πώς θα χτυπήσουμε και πώς θα απαγκιστρωθούμε από τον χώρο της μάχης όταν πια δεν θα μπορούσαμε να κρατήσουμε άλλο, φτιάξαμε μερικά πρόχειρα αμπριά και λάβαμε θέσεις μάχης περιμένοντας τον εχθρό να φανεί. Εγώ είχα οπλοπολυβόλο. Ο Βαγγέλης ο Λάσκαρης ήταν δίπλα μου ως γεμιστής – βοηθός στο οπλοπολυβόλο. Οι υπόλοιποι τρεις της ομάδας μου είχαν ατομικά ντουφέκια, όχι όμως με πολλές σφαίρες (δέκα περίπου ο καθένας). Ο σύνδεσμος που μας είχε οδηγήσει εκεί έφυγε για την Ποταμιά.

Το χτύπημα έγινε πριν από το μεσημέρι και δεν κράτησε πολύ – λίγο λιγότερο από ώρα. Μόλις η γερμανική φάλαγγα μας πλησίασε στα σαράντα – πενήντα μέτρα, αρχίσαμε να πυροβολούμε. Το πρώτο αυτοκίνητο δέχθηκε τις πιο πολλές σφαίρες και καταστράφηκε. Έτσι, η φάλαγγα, καθώς δεν μπορούσε να προχωρήσει, ακινητοποιήθηκε. Παράλληλα, χτυπηθήκανε και τα αμέσως επόμενα αυτοκίνητα. Δεν τα χτυπήσαμε όλα, αφού η ουρά που σχημάτιζαν έφτανε μέχρι κάτω. Θα ήταν καμιά τριανταριά οχήματα.

Οι Γερμανοί δεν ήταν πολλοί, δύο - τρεις σε κάθε όχημα. Μόλις δέχτηκαν τα πρώτα πυρά, κατέβηκαν, οχυρώθηκαν πίσω από τα οχήματά τους και άρχισαν να

πυροβολούν προς το μέρος μας. Εμείς συνεχίσαμε να πυροβολούμε, τουλάχιστον η δική μου ομάδα, καθώς οι άλλοι του εφεδρικού ΕΛΑΣ ρίξανε δύο - τρεις ντουφεκιάς και το σκάσανε. Δεν ήταν μαθημένοι και φοβήθηκαν.

Οι Γερμανοί, αντιλαμβανόμενοι ότι ήμασταν λίγοι και με λίγες σφαίρες, επιχείρησαν να μας περικυκλώσουν από τα βορειοδυτικά (από τα αριστερά μας). Τους είδε έγκαιρα κάποιος από μας και φώναξε: «Γερμανοί στ' αριστερά μας²». Γύρισα αμέσως προς το μέρος τους και έριξα μία – δύο ριπές εναντίον τους, χωρίς να τους βλέπω. Οι Γερμανοί, βλέποντας ότι είχαμε αντιληφθεί την κυκλωτική κίνηση που επιχειρούσαν, επέστρεψαν στ' αυτοκίνητά τους (σ' ασφαλή γι' αυτούς θέση).

Εμείς, βλέποντας ότι οι Γερμανοί αντιστέκονται σθεναρά, και καθώς μας τελείωναν οι σφαίρες (θα έριξα με το οπλοπολυβόλο πάνω από διακόσιες σφαίρες), εγκαταλείψαμε τις θέσεις μας και φύγαμε με προφυλάξεις προς τα δυτικά. Αρκετή ώρα αργότερα (δύο – τρεις ώρες) ήρθαν γερμανικές ενισχύσεις από την Σπάρτη, οι οποίες βαρούσαν από το Χάνι του Λυκοπανάγου³ εναντίον μας με βαρύ όπλο (όλμο ή κανόνι). Αρχικά, χτυπούσαν προς το ύψωμα που κατείχαμε για να βεβαιωθούν ότι το είχαμε εγκαταλείψει και στην συνέχεια, στα τυφλά, προς το δρόμο διαφυγής που είχαμε ακολουθήσει.

Καθώς κατευθυνόμασταν προς τον Ταΰγετο, συναντήσαμε και μερικούς από την ομάδα του εφεδρικού ΕΛΑΣ, οι οποίοι επέστρεφαν για να δουν τι απογίναμε. Αφού είδαν ότι ήμασταν καλά, έφυγαν για τα χωριά τους. Εμείς, λόγγο – λόγγο, έπειτα από πορεία δύο και πλέον ωρών, φτάσαμε στην Ζερμπίτσα, όπου συναντήσαμε έναν λόχο του ΕΛΑΣ από το συγκρότημα του Πάρνωνα. Θα ήταν πάνω από εκατό άντρες με σχετικά καλό οπλισμό. Από εκεί φύγαμε όλοι μαζί και πήγαμε ψηλά στον Μύτικα, όπου και διανυκτερεύσαμε. Μία από τις οβίδες των Γερμανών (έριξαν αρκετές) έσκασε στην αυλή του μοναστηριού της Ζερμπίτσας, ευτυχώς δίχως να προκαλέσει σημαντικές ζημιές.

Η γερμανική φάλαγγα καθηλώθηκε εκεί όλο το βράδυ. Το προπορευόμενο όχημα είχε εντελώς καταστραφεί και ήταν αδύνατο να μετακινηθεί. Την επομένη ημέρα χρειάστηκε να έρθει από την Τρίπολη μεγάλος γερανός για να το μετακινήσει.

Εμείς απώλειες δεν είχαμε. Οι Γερμανοί δεν ξέρω. Την ώρα της μάχης είδα ότι δύο-τρεις Γερμανοί κατέβασαν από το πρώτο όχημα τον οδηγό του και τού

² Σε συζητήσεις που κάναμε μετά την μάχη, έμαθα ότι οι γερμανοί στρατιώτες που επιχείρησαν να μας κυκλώσουν δεν θα ήταν πάνω από πέντε - έξι.

³ Δεν σώζεται σήμερα. Βρισκόταν επί του δρόμου Σπάρτης – Γυθείου, στην δυτική πλευρά, λίγα μέτρα νοτιότερα από το σημερινό στρατόπεδο.

έβγαλαν τα ρούχα, τα οποία είχαν αίματα. Προφανώς είχε τραυματιστεί. Τώρα, αν πέθανε μετά, αυτό δεν το γνωρίζω. Την επόμενη μέρα, προτού οι Γερμανοί απαγκιστρωθούν από τον χώρο της μάχης, ο Παναγιώτης Καμίτσης (Καραμπάτος) από την Ποταμιά, μέλος του ΕΑΜ, πέρασε, κατόπιν εντολής της οργάνωσης, από τον χώρο αυτό παριστάνοντας τον απλό πολίτη που πήγαινε σε κάποια δουλειά, για να δει, με όση άνεση χρόνου μπορούσε να έχει, τα αποτελέσματα της μάχης (κατεστραμμένα οχήματα, απώλειες των Γερμανών). Ανέφερε ότι είδε δύο – τρία κατεστραμμένα οχήματα και αίματα σε τέσσερα - πέντε σημεία. Πάντως νεκρούς δεν είδε.

Το καράβι έφυγε από το Γύθειο, δίχως να φορτώσει τα συγκεκριμένα πολεμοφόδια και τρόφιμα. Δεν μπορούσε άλλωστε να περιμένει. Έπρεπε να βρίσκεται εν πλω συγκεκριμένες ώρες, καθώς μεγάλος ήταν ο κίνδυνος βομβαρδισμών από τα αγγλικά αεροπλάνα που στάθμευαν στην βόρεια Αφρική και την Μέση Ανατολή.

Εμείς οι πέντε, αφού ξημέρωσε, κατεβήκαμε στα Καμίνια και στην συνέχεια μπήκαμε στο Ξηροκάμπι, με τα όπλα στους ώμους, τραγουδώντας αντάρτικα τραγούδια. Η Ιταλία είχε ήδη συνθηκολογήσει. Η καραμπινιερία (ιταλική αστυνομία) που έδρευε στο χωριό δεν υπήρχε πλέον. Ούτε είχε έρθει προς αντικατάστασή της κάποια γερμανική δύναμη. Συνεπώς, δεν φοβόμασταν μήπως βρεθούμε ενώπιον εχθρικών δυνάμεων. Ήμασταν περήφανοι για την πράξη μας και θέλαμε να το διατρανώσουμε και, παράλληλα, να τονώσουμε το φρόνημα των συγχωριανών μας. Στην συνέχεια φάγαμε στην ταβέρνα του Γεωργόπουλου, όπου ήδη βρίσκονταν κάποια στελέχη του ΕΑΜ του χωριού. Κατόπιν ήρθε κι άλλος κόσμος. Άλλωστε και οι δυο Γεωργοπουλαίοι, ο Κώστας και ο Λεωνίδας, ήταν μέλη του ΕΑΜ.

Αφού φάγαμε και ήπιαμε (μετά από μια ώρα περίπου), φύγαμε και πήγαμε και κρύψαμε τα όπλα σ' ένα καλύβι ιδιοκτησίας Ηλία(;) Σολωμού στην Μονολιά⁴. Εκεί συνήθως τα κρύβαμε και έμενε ένας να τα φυλάει.

Αυτό ήταν το χτύπημα στα Τουρλιά. Ο σκοπός του, δηλαδή το να δυσκολέψουμε τον ανεφοδιασμό του εχθρού, πέτυχε.

⁴ Περιοχή του Ξηροκαμπίου νότια του ποταμού της Ρασίνας και δυτικά του αμαξιτού δρόμου που συνδέει το Ξηροκάμπι με τα Καμίνια.

Οι εκκλησίες των Γοράνων

Οι Γοράνοι, μεγάλο χωριό που άκμαζε κατά τα παλαιότερα χρόνια, έχουν αρκετές εκκλησίες. Αυτές είναι:

Άγιος Γεώργιος: Είναι ο πολιούχος των Γοράνων. Βρίσκεται στην πλατεία του χωριού και γιορτάζει του Αγίου Γεωργίου, στις 23 Απριλίου.

Προφήτης Ηλίας: Βρίσκεται στο νεκροταφείο του χωριού και γιορτάζει στις 20 Ιουλίου, όπου γίνεται και πανηγύρι το βράδυ στην πλατεία του χωριού.

Αγία Μαρίνα: Είναι πριν μπούμε στο χωριό, ερχόμενοι από τον δρόμο της Πολοβίτσας και την γιορτάζουν στις 17 Ιουλίου.

Αγία Βαρβάρα: Είναι λίγο μετά την Αγία Μαρίνα προς Γοράνους, στον δρόμο επάνω και γιορτάζει στις 4 Δεκεμβρίου.

Των Ταξιαρχών (ή, όπως την λένε οι Γορανίτες, Αϊ-Στράτηγος): Βρίσκεται και αυτή κοντά στην Αγία Μαρίνα, επάνω σε ένα λόφο και την γιορτάζουν δύο φορές το χρόνο, των Ταξιαρχών στις 8 Νοεμβρίου και της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος στις 6 Αυγούστου.

Άγιοι Θεόδωροι: Είναι νοτιοανατολικά του χωριού – κοντά στην Λιαντίνα – και γιορτάζει το τρίτο Ψυχοσάββατο πάντα, γιατί είναι κινητή εορτή των Αγίων Θεοδώρων.

Κοίμηση της Θεοτόκου: Βρίσκεται στο κάτω μέρος του χωριού και την γιορτάζουν στις 15 Αυγούστου.

Άγιοι Ανάργυροι: Είναι περίπου στο κέντρο του χωριού και γιορτάζει την 1^η Ιουλίου και την 1^η Νοεμβρίου.

Άγιος Στέφανος: Βρίσκεται στο πάνω μέρος του χωριού και γιορτάζει στις 27 Δεκεμβρίου.

Ακόμα υπάρχουν και τρεις καταστρεμμένες εκκλησίες, που έχουν μείνει τα ερείπια τους ή και τίποτα. Αυτές είναι:

Άγιος Ιωάννης: Καταστράφηκε όταν έγινε ο δρόμος για την Άρνα.

Άγιοι Απόστολοι: Βρισκόταν νότια των Γοράνων και έχουν μείνει μόνο κάποια ερείπιά της.

Άγιος Αθανάσιος: Βρισκόταν στο πάνω χωριό, προς την Γόλα. Και αυτής έχουν μείνει κάποια ερείπια.

Αυτές είναι οι εκκλησίες των Γοράνων. Άλλες παλαιότερες και άλλες νεότερες. Λειτουργούν πάντα στις εορτές των Αγίων.

Η έννοια της αγοράς και το παζάρι του δήμου Φάριδος

Παλαιότερες εποχές, θεωρούσαμε αγορά κάθε τόπο όπου μπορούσε μια αγοραπωλησία να επιτευχθεί. Η λέξη τόπος αποτελεί λέξη κλειδί, διότι ο χώρος περιόριζε την έννοια της αγοράς, αφού απαιτούσε την ύπαρξη του αγοραστή και του πωλητή ταυτόχρονα στον ίδιο χώρο` π.χ. κάποιος Ευρωπαίος δεν μπορούσε να αγοράσει κάτι από την Ασία, αν δεν πήγαινε εκεί. Κάποιοι αντιτάχθηκαν στην άποψη αυτή, λέγοντας ότι τα μεταφορικά πλοία έλυναν το πρόβλημα τούτο. Ωστόσο η παραπάνω πρόταση σύμφωνα με την οικονομική επιστήμη δεν ισχύει απόλυτα, διότι δεν υπάρχει οπτική επαφή και αφή (έλεγχος δηλαδή) του προϊόντος πριν την αγορά από τον υποψήφιο αγοραστή. Με λίγα λόγια, αν παράγγελνες κάτι από την Αμερική, δεν ήξερες αν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες σου και, αν όντως ήθελες να αγοράσεις, γι' αυτό και ουσιαστικά ουδέποτε υπήρξαν παραγγελίες αυτές καθ'αυτές, απλά οι έμποροι έφερναν τα εμπορεύματά τους και οι αγοραστές επιτόπου αποφάσιζαν για την αγορά ή όχι των προϊόντων τους, επομένως η αγορά έπαιρνε πάλι την παραδοσιακή της μορφή.

Σήμερα αγορά θεωρείται «κάθε τρόπος, κάθε διαδικασία, κάθε μέσο, κάθε είδος επικοινωνίας όπου μια συναλλαγή μπορεί να επιτευχθεί». Συνεπώς το τηλέφωνο, το fax, το internet (παγκόσμιο διαδίκτυο), το ταχυδρομείο, τα courier, το γραφείο ενός επιχειρηματία, το συμβολαιογραφείο συνιστούν αγορά.

Η παραπάνω ανάλυση θέλει να οδηγήσει την σκέψη στις αιτίες που η γνωστή αγορά (παζάρι) του δήμου Φάριδος ακολούθησε φθίνουσα πορεία τα τελευταία χρόνια. Τα μανάβικα εκατέρωθεν της πλατείας είναι η κύρια αιτία που οι περισσότεροι έχουμε στο μυαλό μας, ωστόσο δεν είναι και η μοναδική. Η φρεσκάδα των προϊόντων του παζαριού, της λαϊκής αγοράς, δεν αντικαταστάθηκε από τα μανάβικα. Δηλαδή, ο πολίτης που πιστεύει ότι τα προϊόντα της Παρασκευής (κάθε Παρασκευή λαμβάνει χώρα η λαϊκή αγορά στο Ξηροκάμπι, έδρα του δήμου) ήταν κομμένα από τα κτήματα των παραγωγών την Πέμπτη ή ακόμα και την Παρασκευή το πρωί ή ότι ο ψαράς είχε ψαρέψει τα ψάρια του το πολύ μια μέρα πριν το παζάρι, δεν πιστεύει το ίδιο, ίσως, και για τα μανάβικα. Εξάλλου η φθίνουσα κίνηση της Παρασκευής είχε κάνει αισθητή την παρουσία της πολύ πριν από την εμφάνιση των οπωροπωλείων. Η επιχειρηματική κίνηση των διανομών, όπου με ένα τηλεφώνημα στα μεγάλα super market έχεις στο σπίτι σου ό,τι παραγγέλεις και δίχως επιπλέον επιβάρυνση, η νομική ρύθμιση που επέτρεψε στα super market να πωλούν αγροτικά – οπωροκηπευτικά προϊόντα, η αύξηση των

τιμών των οπωροκηπευτικών που επανέφερε τον παραδοσιακό κήπο στα σπίτια της επαρχίας, που είχε ξεχαστεί για μεγάλο χρονικό διάστημα, καθώς και η ευκολότερη πλέον πρόσβαση στην έδρα του νομού, όπου κανείς προμηθεύεται σχεδόν οποιαδήποτε μέρα και ώρα ό,τι χρειάζεται είναι, κατά τα φαινόμενα, οι κυριότερες αιτίες που το παζάρι του πρωινού της Παρασκευής αργοπεθαίνει.

Από κοινωνικής άποψης ίσως τούτο είναι κακό. Οι άνθρωποι αποξενώθηκαν, η πλατεία το συγκεκριμένο πρωί έχασε την κίνησή της, η επαφή χάθηκε και γενικά ο κόσμος που ερχόταν από τα διπλανά χωριά και ενίσχυε οικονομικά το Ξηροκάμπι (καφενεία, παραγωγούς) τώρα αποτελεί παρελθόν. Από την πλευρά της οικονομικής επιστήμης το ζήτημα μάλλον είναι αδιάφορο. Σκοπός είναι η εξυπηρέτηση του καταναλωτή με ποιό τρόπο είναι άλλο θέμα. Υπάρχει όμως και η λειτουργική πλευρά και θεωρώ ότι οι συνομήλικόι μου θα συμφωνήσουν μαζί μου, γιατί τώρα πια οι μητέρες μας δεν θα γεμίζουν ένα ντουλάπι μήλα λέγοντας: Να έχουμε ένα φρούτο, ώσπου να έρθει η Παρασκευή...

Τάσου Δ. Βολτή

Ο καθηγητής Δημήτριος Α. Βολτής

Πάνε πολλά χρόνια από τότε που έχει φύγει! Μα, μέρες σαν κι αυτές των μεγάλων εορτών, αναθυμάμαι ακόμη πιο έντονα τον αείμνηστο πατέρα μου.

Στα πρώτα παιδικά μου χρόνια στο Ξηροκάμπι λίγο τον γνώρισα, αφού η Κατοχή μας είχε χωρίσει. Ήταν τα χρόνια εκείνα καθηγητής στην πόλη της Κορίνθου. Μα σαν τελείωσα το Δημοτικό κι εγκατασταθήκαμε οικογενειακώς στην Κόρινθο, ευτύχησα να τον έχω συνεχώς κοντά μου.

Στην οικογενειακή θαλπωρή του σπιτιού μας, μεγαλύτερος τώρα, «έζησα» και βίωσα το περίσσειμα του λόγου του. Πέρα από τον πατέρα, ευτύχησα να έχω έναν αληθινό Δάσκαλο, ένα μύστη της φιλολογίας και των γραμμάτων. Δεν ήταν απλά ο καθηγητής! Ήταν ο στοχαστής, ο πνευματικός καθοδηγητής, ο γνώστης των αξιών, που ο ίδιος βίωνε. Με φωταγωγούντα ψυχικό κόσμο, ενσάρκωνε τα πνευματικά ιδεώδη, μύστης ο ίδιος και στοχαστής του κόσμου των ιδεών.

Γίναμε κοινωνοί των πράξεων και των λόγων του, μα μαζί μας και όσοι ευτύχησαν να τον γνωρίσουν ως καθηγητή και ως άνθρωπο! Εμείς, τα παιδιά του, είχαμε το ξεχωριστό προνόμιο να τον έχουμε πατέρα και δάσκαλο μαζί. Μα

περισσότερο –θυμάμαι– πέραν από την καθημερινή παρουσία του κοντά μας, σαν έφταναν οι άγιες ημέρες των εορτών, βιώναμε το μεγαλείο και την ομορφιά του πνεύματος των Χριστουγέννων ή την μεγαλοπρέπεια των ημερών του Πάσχα καταλυτικά! Είχε μιαν αμεσότητα –με φυσικό και αβίαστο τρόπο– να φτάνει ως την σφαίρα του υπερβατού, στην ουσία και την απόλυτη αξία των νοημάτων, που τα απλούστευε με καθάρια σκέψη, τόσο, όσο να γίνονται κατανοητά από εμάς, τα παιδιά.

Κι ενώ στις καθημερινές τρέλλες μας ζούσαμε έντονα την παιδική μας ηλικία, ξάφνου γινόμαστε άκακα αρνιά, ως μας εκάθιζε στο δωμάτιο με την μεγάλη βιβλιοθήκη, εκεί στα χαλάκια ανακούρκουδα. Ήταν η ώρα να μνηθούμε στην άφατη αγαλλίαση των στιγμών εκείνων των ημερών, μεταλαμπαδεύοντας τα δικά του βιώματα, που μεταλλάσσονταν σε συναίσθημα. Και τότε μας μεταμόρφωνε!

Γινόμαστε κοινωνοί της πνευματικής του ομορφιάς. Μέσα από τόν παλμό της φωνής του, αφομοιώναμε την αιτία των ανθρώπινων παθών, από τις σελίδες του εκλεκτού και αγαπημένου του Παπαδιαμάντη, καθώς μας περιέγραφε διαβάζοντας τα πάθη και την άβυσσο της ανθρώπινης ψυχής με τους ήρωες και τις ηρωίδες του σκιαθίτη αγίου, την Φραγκογιαννού την «Φόνισσα» ή την άφατη ωραιότητα των σκηνών ως συναντούσαμε τον «Χριστό στο Κάστρο». Αγωνιούσαμε μαζί με το Ουρανώ, την κόρη του μάρμπα-Διόμα, στην μεγάλη περιπέτεια της «Υπηρέτρας».

Γνώστης και ο ίδιος της ανθρώπινης ψυχής, μας κρατούσε στον ρυθμό του κρουστού λόγου του και μας βύθιζε στις μύχιες σκέψεις και τις ιδιαιτερότητες των ηρώων στα αναγνώσματα. Πότε με παραδείγματα από τους τραγικούς, πότε με τα έπη του Ομήρου –βαθός γνώστης των ομηρικών στίχων– και πότε με τα κείμενα των νεότερων διηγηματογράφων και λογοτεχνών, δικών μας και ξένων, μας συνέπαιρνε!

Και δεν είναι άξιον απορίας, όταν στις επόμενες στιγμές, παίρναμε και πάλι, μόνοι μας το βιβλίο για να διαβάσουμε: «Ο μάρμπα-Διόμας, ελθών μετ' ολίγον και ο ίδιος, ενηγκαλίσθη την κόρην του· Ω πενιχρά, αλλ' υπερτάτη ευτυχία του πτωχού!». Η έννοια της δικαιοσύνης, διαισθητικά, επήγαζε αυτόματα, βιώνόταν, με το τέλος της «Φόνισσας». «Η γραία Χαδούλα εύρε τον θάνατον εις το πέρασμα του Αγίου Σώστη... εις το ήμισυ του δρόμου μεταξύ της θείας και της ανθρωπίνης δικαιοσύνης». Και ο Παπαδιαμάντης γινόταν έξαφνα λυρικός με τον «Ρεμβασμόν του Δεκαπενταυγούστου!».

Τόσο διαφορετικό και επί τούτου επιλεγμένο, για να βιώσουμε το φυσικό κάλλος και να ξεφύγει αχαλίνωτη η φαντασία μας στο υπερβατό της φανταστικής μυθοπλασίας.

«Ανάμεσα εις συντρίμματα και ερείπια, λείψανα παλαιάς κατοικίας ανθρώπων, εν μέσω αγριοσυκών, μορεών με ερυθρούς καρπούς, εις έρημον τόπον, απόμακρον ακτής, προς μίαν παραλίαν βορειοδυτικήν της νήσου, όπου τη νύκτα επόμενον ήτο να βγαίνουν και πολλά φαντάσματα, είδωλα ψυχών κουρασμένων, σκιαί επιστρέφουσαι, καθώς λέγουν, από τον ασφοδερόν λειμώνα, αφήνουσαι κενάς οιωγάς εις την ερημίαν θρηνούσαι το πάλαι ποτέ πρόσκαιρον σκηνώμα των εις τον επάνω κόσμον, εκεί ανάμεσα εσώζετο και ο ναΐσκος της Παναγίας της Πρέκλης...»

Κι έρχεται απρόσκλητη την ώρα τούτη η ρήση:

«Εμνήσθην αρχαίων ημερών» να συνδέσει στο πρόσωπο του «Φτωχού Αγίου» και πάλι του Παπαδιαμάντη με τον ήρωά του, τον αγνό εκείνον «αιπόλον» σε μιαν αναπόσπαστη και ακατάλυτη μετουσίωση του ηθικού και του πρακτέου:

«... εκεί έλουσεν με το αίμα του τα άνθη και τους χλωρούς κλάδους και ζέον ρείθρον εκοκκίνισε την γην, ήτις ευμενής το εδέχθη, η δε αύρα πραεία ανέλαβεν επί πτίλων την πνοή του, κι εκοιμήθη τον ύπνον τον παραδείσιον, ο πτωχός αιπόλος, μιμηθείς Τον Ποιμένα τον καλόν τον τιθέντα την ψυχήν υπέρ των προβάτων. Και ύστερον πώς να μη μοσχοβολά το χώμα;»

Στάθηκα περισσότερο στον Παπαδιαμάντη, τον εκλεκτό, τον λογοτέχνη «άγιο» μετά τον Παλαμά. Και κλείνοντας, θα παραθέσω απόσπασμα από το κατευόδιο–κατάθεση αγάπης και τιμής–του μαθητή του Σήφη Κόλλια, λογοτέχνη, φιλόλογου και Γεν. Επιθεωρητή, για τον πολυφίλητο και αλησμόνητο Δάσκαλο, ως αναγνώριση της μεγαλοσύνης του Δημητρίου Βολτή.

«Βωμός για Σένα η έδρα του Σχολείου και φως ανέσπερο η παρουσία των μαθητών Σου. Έκφραση ωραίων στοχασμών ο κρουστός λόγος Σου, Σεμνέ και πάντα καλοπροαίρετε Δάσκαλε της αγάπης, Ραψωδέ ηπιόθυμε της πνευματικής ευθύνης... Οι ωραίοι και γενναίοι Δάσκαλοι, διατηρούν την έξοχη παρουσία τους, στην συνείδηση των Μαθητών τους. Πεφιλημένε Δάσκαλε, κατευόδιο».

Από την ζωή της Ποταμιάς

Η Κατερίνα χήρεψε μικρή με έξι παιδιά και ένα που είχαν σκοτώσει οι Γερμανοί εφτά. Μεγάλη φαμίλια, τρία αγόρια και τρία κορίτσια μικρά. Έπρεπε να παλέψει και πάλεψε γερά και ειλικρινά. Να θερίσει, να αλωνίσει, να μάσει ελιές, να βάλει κήπο για καλοκαιρινά και χειμωνιάτικα. Για τις γίδες να πάει για βοσκή τρία και τέσσερα χιλιόμετρα έξω από το χωριό. Χήρα πια, σύμφωνα με το έθιμο, έπρεπε να φοράει μαύρα. Κι η σκέψη της ήτανε στα παιδιά της μέρα νύχτα. Όταν έβγαινε από το χωριό διακόσια ή τρακόσια μέτρα, σταμάταγε. Έβγαζε μέσα από το σακκούλι ένα άλλο φουστάνι, όχι μαύρο, και άλλαζε. Στους γνωστούς που την έβλεπαν να μη φοράει μαύρα δικιολογιόταν: στα χωράφια που γυρίζω περνάνε καλοί και λωβοί άνθρωποι. Είναι καλύτερα να με νομίζουν χαιράμενη¹ παρά χήρα...

Ογδόντα έξι χρονών ο Ντίνος, για να πάει από το σπίτι του έξω στην πλατεία στο καφενείο, να περάσει η ώρα του ή να πιεί μια πορτοκαλάδα, έκανε μια ώρα. Κι η απόσταση δεν είναι μεγαλύτερη από εκατό μέτρα. Με δυο μαγγούρες στήριζε το κορμί του και σιγά σιγά ώσπου να φτάσει στην καρέκλα πέρναγε η ώρα. Τον χαιρετάς, γειά σου Ντίνο, και στην ανταποδίδει την καλημέρα σου καλοσυνάτα, χαμογελαστά. Τί κάνεις, ρε Ντίνο, πώς πας; Καλά είμαι, μια χαρά. Γνώριζε καλά την κατάστασή του, λειτουργούσε καλά η μνήμη του. Το βλέπω ποιός είμαι, ποιός ήμουνα και πώς κατέρρευσα. Ξέρεις γιατί λέω ότι είμαι καλά; Γιατί σκέφτομαι μερικούς μικρότερους από μένα και οι κακόμοιροι είναι κατάκοιτοι στο κρεβάτι και φωνάζουν κάποιον να τους γυρίσει στο πλευρό. Χρόνια, όχι μέρες. Εγώ που μπορώ και έρχομαι μέχρι εδώ καλά δεν είμαι;

Τόσο σωστά και σοφά τά 'λεγε ο Ντίνος τα λόγια του σε όλα τα ζητήματα.

¹ Σημ. της Φάριδος: Στην περιοχή μας χαιράμενη (ή καλομοίρα) παλιότερα ονόμαζαν την γυναίκα που είχε τον άνδρα της.

Παρουσίαση βιβλίου: «Αξιάγαστα της σπαρτιατικής ζωής»

Με την εκπονή του 2004 ο φιλόλογος Δημήτριος Λάσκαρις παρουσίασε στην Βιβλιοθήκη της Σπάρτης το καινούριο του έργο «Αξιάγαστα της σπαρτιατικής ζωής». Η αίθουσα ήταν κατάμεστη από ανθρώπους των γραμμάτων, αλλά κυρίως από Ξηροκαμπίτες.

Το βιβλίο, στηριζόμενο σε ενδιαφέρουσα βιβλιογραφία, αποτελείται από 188 σελίδες και χωρίζεται σε 3 κυρίως μέρη.

1^ο Ολυμπιονικές Σπαρτιάτες:

Αφού γίνεται αναφορά στους Ολυμπιακούς Αγώνες και στο πέρασμα από τον μύθο στην ιστορία, παρουσιάζονται τα ολυμπιακά αθλήματα και οι σπαρτιάτες ολυμπιονικές στο καθένα απ' αυτά στις διάφορες Ολυμπιάδες.

2^ο Περιώνυμες Σπαρτιάτισσες:

Συναντάμε συγκεντρωμένες πληροφορίες για τις Σπαρτιάτισσες που υπήρξαν αθλήτριες, διέπρεψαν στα γράμματα και τις τέχνες κατά την εποχή εκείνη ή κατείχαν σημαντική θέση στην κοινωνία της αρχαίας Σπάρτης. Ο ρόλος της αρχαίας Σπαρτιάτισσας ήταν κατά πολύ διαφορετικός, από το ρόλο των άλλων Ελληνίδων και πράγματι ζηλευτός.

3^ο Το τρίτο μέρος αφιερώνεται στις γιορτές με τις οποίες τιμούσαν οι Σπαρτιάτες τους θεούς και στο χρονολόγιό τους.

Πολλοί έχουν την αίσθηση ότι η ιστορία και ο ρόλος της αρχαίας Σπάρτης δεν έχουν αναδειχθεί όσο και όπως πρέπει. Ίσως κάποτε να έγιναν και προσπάθειες για το αντίθετο. Γι' αυτό, μελετώντας το βιβλίο του κ. Λάσκαρι, ένιωσα ότι άλλο ένα πετραδάκι προστέθηκε στις προσπάθειες των λίγων γι' αυτήν την ανάδειξη. Ως Λάκωνες, μελετώντας το πόνημα τούτο, γνωρίζομε καλύτερα την τοπική μας ιστορία, καμαρώνομε γι' αυτήν και θα καλοδεχτούμε κάθε εργασία ή έρευνα του ίδιου ή άλλου.

Παρουσίαση βιβλίου: «Σημειώσεις μιας ζωής»

Στις 26 Δεκεμβρίου 2004 πραγματοποιήθηκε στα Ανώγεια εκδήλωση παρουσίασης του βιβλίου του δάσκαλου Ηλία Λαμπράκου.

Ο Ηλίας Λαμπράκος γεννήθηκε το 1920 στα Ανώγεια. Το 1938 τελείωσε τις γυμνασιακές του σπουδές στην Σπάρτη και εισήχθη πρώτος στην Παιδαγωγική Ακαδημία Τριπόλεως, από όπου αποφοίτησε πάλι πρώτος το 1940. Υπηρέτησε συνολικά 22 χρόνια και πέθανε στις 24 Φεβρουαρίου 1997 από ανακοπή καρδιάς, έχοντας αποκτήσει 3 παιδιά.

Το βιβλίο του «Σημειώσεις μιας ζωής» είναι προϊόν έρευνας, η οποία διήρκεσε επί πολλά χρόνια. Αρχικά, ασχολείται με την δημιουργία του χωριού και την ονομασία του. Στην συνέχεια δίνονται στοιχεία για το χωριό από άποψη γεωγραφική, τοπογραφική, πληθυσμιακή, παραγωγική κτλ., με ιδιαίτερη έμφαση στην πολιτισμική ανάπτυξη των Ανωγείων. Ακολουθεί το πιο εντυπωσιακό τμήμα του βιβλίου, στο οποίο ο συγγραφέας αναφέρεται στους αγώνες των Ανωγειατών κατά την επανάσταση του 1821. Το βιβλίο κλείνει με ευτράπελες ιστορίες από την ζωή του χωριού.

Αξίζει να σημειωθεί πως το έργο του Ηλία Λαμπράκου είναι βασισμένο σε έγγραφα, τα οποία έφερε στο φως μετά από επίπονες και μακροχρόνιες έρευνες στα Γενικά Αρχεία του κράτους.

Όλα τα έσοδα από την πώληση του βιβλίου θα διατεθούν για το χωριό.

Δωρεά

Με την συμπλήρωση ενός έτους από τον θάνατο του Κωνσταντίνου Α. Μιχαλακάκου (Κωτσάρα) η σύζυγός του Ελευθερία και οι αδελφές του Ματίνα και Χρυσούλα διέθεσαν, αντί μνημοσύνου, το ποσόν των 200€ για την έκδοση της Φάριδος, τιμώντας το αγωνιστικό φρόνημα και την συνεπή του δράση.

Γεωργίου Λάτση, ιερέως

Εκκλησιαστικά Νέα

Δωρεές υπέρ ναών του δήμου Φάριδος.

Για την Αγία Τριάδα:

Ανώνυμος	50 €
Ανώνυμος	50 €
Ανώνυμος	100 €
Αναστασία Παρηγόρη	50 €
Τέκνα Παναγιώτας Μαρτίνη	300€ εις μνήμη της αντί στεφάνου
Σύλλογος κυριών Ξηροκαμπίου	3000 €
Frank Bounoutas	22 € εις μνήμη Μαριγούλας Στεργιαννοπούλου
Mary Cappadona	36 € εις μνήμη Μαριγούλας Στεργιαννοπούλου
Chris Mechalakos	36 € εις μνήμη Μαριγούλας Στεργιαννοπούλου
Γεωργία Κουντούρη	30 €
Λεωνίδας Μιχαλάκος	30 €
Παναγιώτης Μιχαλάκος	62 €
Ιωάννης Κουτσολίτης	30 €
Πέτρος και Αναστασία Συκιώτη	300€ εις μνήμη του αδελφού τους Διονυσίου
Χρυσαιγή Μούτουλα	50€ εις μνήμη Διονυσίου Συκιώτη
Κωνσταντίνα Καπετανάκου-Κυριαζή	150€ εις μνήμη γονέων και αδελφής της
Χαρίλαος Κυριακάκος	120€ εις μνήμη Ελένης Ρουμάνη
Τέκνα και εγγόνια Γεωργίου Κονίδη	200€ εις μνήμη του αντί στεφάνου.
Υπάλληλοι ΟΤΕ Σπάρτης	30€ εις μνήμη Παναγιώτη Σταρογιάννη
Συγγενείς και αδέρφια	
Παναγιώτη Σταρογιάννη	230€ εις μνήμη του αντί στεφάνου
Αιμιλία Σταρογιάννη	100€ εις μνήμη του συζύγου της Παναγιώτη
Μαρία Σολωμού-Θεοδοσάκη	50€ εις μνήμη Θεώνης Δημητράκου
Κωνσταντίνος Κονίδης	30€ εις μνήμη Ευγενίας Κονίδη

Τέκνα και συγγενείς	
Ευγενίας Κονίδη	200 € εις μνήμη της
Νικόλαος Γεωργόπουλος	200 €
Στέλλα Χριστάκου	100 €
Σταύρος Γ. Παπαδάκος	20 € εις μνήμη Ευγενίας Κατσουλάκου
Αποστόλης Καψάλης	Δωρεάν εργασία εξωτερικού χρωματισμού στον ναό του Κοιμητηρίου

Για τον Άγιο Σπυρίδωνα:

Ροδούλα Καλαμαρά	100 €
Αθηνά Μανωλάκου	50 €
Σταυρούλα Αρμπούζη	100 €
Αικατερίνη Αρμπούζη	50 €
Θεοδώρα Αρμπούζη	50 €
Παναγιώτης Κομνηνός	600 € εις μνήμη του αδελφού του Κωνσταντίνου

Για τις εκκλησίες της Κουμουστάς:

Χρήστος Κρατημένος	424 €
--------------------	-------

Για την Σωτηρίτσα και την Αγία Κυριακή:

Ανώνυμος	50 € εις μνήμη του πατρός του
Σύλλογος γονέων και κηδεμόνων δημοτικού σχολείου Μυρτιάς	50 € εις μνήμη Ελένης Μακράκου
Τέκνα και εγγόνια	
Ευγενίας Κατσουλάκου	400 € εις μνήμη της
Μαρία Π. Καράμπελα	50 € εις μνήμη Ευγενίας Κατσουλάκου
Οικογένεια	
Γεωργίου Φιλιππακόπουλου	20 € εις μνήμη Ευγενίας Κατσουλάκου
Χρήστος Γ. Παπαδάκος	100 € εις μνήμη Ευγενίας Κατσουλάκου
Ευάγγελος Δ. Λιντζέρης	20 € εις μνήμη Ευγενίας Κατσουλάκου

Το νέο εκκλησιαστικό συμβούλιο του ναού της Αγίας Τριάδας Ξηροκαμπίου για την περίοδο 2005-2007:

Πρόεδρος :	Γεώργιος Λάτσης, ιερέας
Αντιπρόεδρος:	Ιωάννης Κονίδης, συνταξιούχος δάσκαλος
Ταμίας:	Νικήτας Βλάχος, συνταξιούχος του Πυροσβεστικού Σώματος
Μέλη:	Προκόπιος Κονίδης, αγρότης Σταύρος Λεονταρίτης, αγρότης

<http://micro-kosmos.uoa.gr> (=> η Φάρις)

Συνδρομές

Για την συνέχιση της Φάριδος: Παναγιώτης Ρηγάκος 10€, Ματίνα Γρηγορίου-Πουλακάκου 10€, Γιάννης Βλάχος 50€, Χρήστος Παπαδάκος 20€, Σταύρος Παπαδάκος 20€, Θέμης Μιχαλάκος 10€, Γεώργιος Π. Σολωμός 30€, Αθανάσιος Ασημάκης 20 δολ. Καναδά, Βούλα Ασημάκη 10€, Παναγιώτης Τζιαμόπουλος 50 δολ. Καναδά, Νέλλη Αγγελάκου 15€, Νέλλα Βολτή 15€, Παναγιώτης Κομνηνός 20€, Γιάννης Κομνηνός 20€, Γεώργιος Μιχαλάκος 10€, Σταύρος Σαραντάκος 10€, Μαρίνα Μπεκιάρη 20€, Γεώργιος Καράμπελας 10€, Έλενα Παπαδάκου 10€, Τάσος Καρκαμπάσης 5€, Γεώργιος Καρκαμπάσης 5€, Δημήτριος Διακουμόπουλος 20€, Λεωνίδας Ζαραμπούκας 10€.

Της αγοράς

Ιούνιος του 1960. Θέριζε μια ομάδα εργατών από την Γκοριτσά απέναντι από τα Κονιδαίικα, στον Στρογγυλόκαμπο. Έκανε τρομερή ζέστη και ξέμειναν από νερό. Ο γεροντότερος και αφεντικό του χωραφιού απευθύνεται σε κάποιον νεαρό εργάτη και γίνεται μεταξύ τους ο εξής διάλογος:

—Πήγαινε ρε απέναντι στο κονιδαίικο πηγάδι να φέρεις νερό.

—Όχι, δεν πάω.

—Γιατί ρε, θα σκάσουμε από την ζέστη, πώς ν' αντέξουμε μέχρι το βράδυ;

—Φοβάμαι να πάω.

—Τί φοβάσαι ρε, μέρα μεσημέρι;

—Τα κονιδαίικα σκυλιά.

—Άντε ρε, πήγαινε άφοβα. Είναι Παρασκευή σήμερα. Δεν τρώνε κρέας τα κονιδαίικα σκυλιά!!!

I.P.K.

Ευγενία Κονίδη-Κατσουλάκου (1905-2005)

Έφυγε από κοντά μας και η θεία μου η Βγενιώ η Κατσουλάκαινα. Έφυγε χθες στις 8 Φεβρουαρίου 2005 το βράδυ, έχοντας διανύσει στο διάβα της ζωής της 100 ολόκληρα χρόνια.

Φεύγουν ένας ένας οι άνθρωποι μας, φεύγουν οι μανάδες μας, οι πατεράδες μας, τ'αδέλφια, οι φίλοι, οι συγχωριανοί μας. Και μεις, αδύναμοι και ανήμποροι χορωδοί στον κύκλο του θανάτου, γινόμαστε φτωχότεροι, βηματίζοντας στις μνήμες της παρουσίας και της απώλειάς τους.

Η θεία μου η Βγενιώ, ιδιαίτερα αγαπητή συγγενισιά μου και πρώτη εξαδέλφη του μακαρίτη του πατέρα μου, ήταν μία ξεχωριστή γυναίκα. Γόνος της μεγάλης τοπικής οικογένειας Κονίδη μπήκε ακριβοθώρητη μικρή νύφη στην οικογένεια των Κατσουλαίων, απογόνων μανιάτη αγωνιστή του 1821, κυρά του ευγενούς την όψη και αγαθού τον βίο Σταύρου Κατσουλάκου.

Άξια σύζυγος και στοργική μάνα του Νίκου, του Μάκη, της Πίτσας και του Θόδωρου, καλοτύχησε να κρατήσει στην αγκαλιά της εγγόνια και δισέγγονα.

Το σπίτι στα Κατσουλαίικα ήταν πάντα ανοικτό και φιλόξενο για συγγενείς και φίλους, για ντόπιους και περαστικούς. Στην καμαρούλα του **ισογείου γλάστρες** με βασιλικό, ένα τραπέζι με ψάθινες καρέκλες, η μυρωδιά του **σπιτίσιου ψωμιού**, το άρωμα του κόκκινου ντόπιου κρασιού του μπάρμπα-**Σταύρου**, το φιλικό χαμόγελο και παραδίπλα η θεία-Βγενιώ με την προσποδιά στην μέση έτοιμη να ακούσει κάθε κτύπο στην εξώπορτα και να καλοδεχτεί τον επισκέπτη.

Η θεία μου η Βγενιώ είχε και εξαιρετικά γνωρίσματα ψυχής και καρδιάς. Διακρινόταν για τον θαρραλέο λόγο της και την ανθρώπινη συμπεριφορά της όχι

μόνο στις μικρές καθημερινές στιγμές της ειρηνικής περιόδου των χρόνων που πέρασαν οι προηγούμενες από μας γενιές, αλλά και στα δισεκτα χρόνια η θειά Βγενιώ στάθηκε όρθια Ελληνίδα. Αξίζει στην μνήμη της η αναφορά σε ένα άγνωστο για τους πολλούς γεγονός, στις δύσκολες στιγμές των πέτρινων χρόνων του εμφυλίου τότε που «μικροί σταυροί φύτευαν στα περιβόλια... και στα κουβέλια εσάπιζε το μέλι...», τότε που καθημερινά δοκιμάζονταν η ανθρωπιά και του πόνου οι αντοχές, τότε η θειά μου η Βγενιώ, παραβλέποντας τους τεχνητούς διαχωρισμούς της αδελφοκτόνου εκείνης περιόδου και αδιαφορώντας για τις ολέθριες για την ίδια και την οικογένειά της συνέπειες, μία νύχτα του φθινοπώρου του 1946 που μόνο τα ουρλιαχτά των σκύλων και των μαντατοφόρων του θανάτου πουλιών της νύχτας οι λυπητεροί κρωγμοί ακούγονταν και ο τρόμος κρύος φώλιαζε στις καρδιές των ανθρώπων της υπαίθρου, αναδείχτηκε σε πραγματική ηρωίδα. Προσέφερε άσυλο στον καταδιωκόμενο αγωνιστή της Εθνικής Αντίστασης και ηττημένο υπερασπιστή των ιδανικών και ιδεών του Βασίλη Δ. Σολωμό (Τουρκοβασίλη) και για πέντε περίπου μήνες τον έκρυβε μέσα στην αυλή της, δίπλα από τον άντρα της και τα παιδιά της, σεβόμενη ως άλλη Αντιγόνη τον διαχρονικό και ακατάλυτο φυσικό νόμο και το θείο δίκαιο ως υπέρτερο του δικαίου της εκδίκησης και του θανάτου, πράγμα που οι διώκτες του και ύστερα θύτες του δεν έπραξαν. Όταν μετά πέντε μήνες ασφαλούς διαμονής στο κατσουλιάνικο σπίτι ο καταδιωκόμενος αντάρτης, θέλοντας να βρίσκεται πλησιέστερα στην οικογένειά του, άλλαξε κρησφύγετο, τούτο παρά τις προφυλάξεις του, έγινε γνωστό στους διώκτες του. Την επόμενη μέρα ο πολεμιστής αντάρτης χωρίς την στοιχειώδη έστω ανθρώπινη συμπεριφορά, χωρίς απολογία, χωρίς το ύστατο χαιρετή στην γυναίκα του, χωρίς ένα φευγάτο χάδι στον μικρό τότε γιό του, εκτελέστηκε ψυχρά με τρόπο ανίερο που δεν του ταίριαζε, από ανθρώπους πιστούς στο ανθρώπινο δίκαιο των πέτρινων χρόνων.

Η πιο πάνω πράξη της θείας μου της Βγενιώς δεν είναι μία απλή ιστορική μαρτυρία αλλά κάτι σημαντικότερο. Είναι διδαχή και μήνυμα ανθρωπιάς. Είναι το λυτρωτικό ωσαννά των απανταχού και κάθε εποχής εκλεκτών στο ανθρώπινο μεγαλείο για χάρη όλων των άλλων.

Θεία-Βγενιώ, ας είναι αιώνια η μνήμη σου και φωτεινός ο τόπος της νέας σου κατοικίας.

Παναγιώτης Η. Κομνηνός

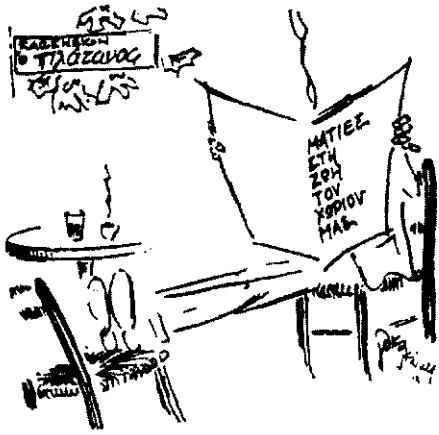
Θεώνη Σολωμού-Δημητράκου (1914-2004)

Έφυγε πλήρης ημερών η Θεώνη Σολωμού-Δημητράκου, αφού επιτέλεσε ευσυνείδητα το χρέος της προς την οικογένεια και την κοινωνία. Είχε την ευτυχία να συνδέσει το όνομά της με τον ασφαλή ερχομό στον κόσμο νέων ανθρώπων, πολλοί από τους οποίους την προέπεμψαν αποτίοντας τον οφειλόμενο φόρο τιμής.

Τα χρόνια της ενεργού σταδιοδρομίας της ήταν δύσκολα. Οι συνθήκες αντίξοες, τα μέσα πενιχρά. Παρέστη ανάγκη να περπατήσει ώρες μέσα στην νύχτα, ώσπου να φτάσει στον προορισμό της, σε μια εποχή που κανένας δεν ήταν σίγουρος ότι θα ζούσε την επομένη ή ότι τα υπάρχοντά του θα εξακολουθούσαν να τού ανήκουν. Χρειάστηκε να διέλθει από φυλάκια δεξιών και αριστερών ενόπλων. Στο άκουσμα ότι ερχόταν η Θεώνη η μαμμή, όλοι την περιέβαλλαν με σεβασμό για το σωτήριο έργο της και της άνοιγαν δρόμο να περάσει. Πολλοί προθυμοποιούνταν να την συνοδεύσουν ως ένα σημείο, απ' όπου ασφαλής και σίγουρη θα έφθανε στον προορισμό της. Συνέβη μάλιστα και δεξιός να αναγγείλει στον αριστερό αντίπαλο το χαρμόσυνο μήνυμα: «Η γυναίκα σου έκανε αγόρι, να σου ζήσει». Μπροστά στο θαύμα της φύσης, της δυναμικής ανανέωσης της ζωής τα πάθη υποχωρούσαν και οι άνθρωποι συμπεριφέρονταν ανθρώπινα. Και δεν υπάρχει ωραιότερο πράγμα από τον άνθρωπο, όταν είναι άνθρωπος.

Με την συνείδηση ήσυχη θα προσέλθει στο βήμα της κρίσης προφέροντας: «Ούς δέδωκάς μοι σέσωκα».

Θεόδωρος Σ. Κατσουλάκος

Τα νέα μας Ξηροκάμπι

Γεννήσεις: Το ζεύγος Χρήστος Κονίδης και Σοφία Παπούλη απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Κωνσταντίνος Κονίδης και Σοφία Δρογκάρη απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Παναγιώτης Κονίδης και Ιωάννα Λερίκου απέκτησε κορίτσι. Το ζεύγος Δημήτριος Κουμουστιώτης και Παναγιώτα Φλεβαράκη απέκτησε κορίτσι. Το ζεύγος Κωνσταντίνος Σταρογιάννης και Κυριακή Γιάννακα απέκτησε κορίτσι. Το ζεύγος Γεώργιος Χαλκιαδάκης και Παναγιώτα Λάσκαρη απέκτησε δίδυμα κορίτσια. Το ζεύγος Σταύρος Αραχωβίτης και Αθανασία Αντωνίου απέκτησε κορίτσι. Το ζεύγος Προκόπης Κονίδης και Γεωργία Μαντζαβράκου απέκτησε κορίτσι. Το ζεύγος Δημήτριος Μανωλάκος και Μαριέτα Πιερρουτσάκου απέκτησε κορίτσι. Το ζεύγος Νικόλαος Μανιάτης και Νίκη Κατσιφα απέκτησε κορίτσι. Το ζεύγος Σταύρος Μανιάτης και Χρυσοφία Μαντζαβράκου απέκτησε κορίτσι.

Γάμοι: Η Ευγενία Καπονικολού του Δημητρίου παντρεύτηκε τον Γεώργιο Τσουμάκο. Η Χριστίνα Γεωργοπούλου του Νικολάου παντρεύτηκε τον Γεώργιο Μανιάτη του Ευστρατίου. Η Γεωργία Ρηγάκου του Παναγιώτη παντρεύτηκε τον Σταύρο Λεονταρίτη του Βασιλείου.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Γεώργιος Σταρόγιαννης του Ηλία ετών 98, Θεώνη Δημητράκου του Σωτηρίου ετών 90, Ευγενία Κονίδη του Ιωάννη ετών 89, Ελένη Μανιάτη του Κωνσταντίνου ετών 91, Μαρία Λάτση του Εμμανουήλ ετών 86, Ελένη Μακράκου του Γεωργίου ετών 76, Ευγενία Κατσουλάκου του Νικολάου ετών 100, Γεώργιος Γιάννακας του Παντελή ετών 83, Παναγιώτα Αθανασοπούλου του Δήμου ετών 89, Χρυσάνθη Κονίδη του Χαραλάμπους ετών 72, Δημήτριος Ταβουλάρης του Ιωάννη ετών 80, Κυριάκος Κουμουστιώτης του Δημητρίου ετών 76, Παναγιώτης Λιντζέρης του Δημητρίου ετών 80.

Παλαιοπαναγιά

Γεννήσεις: Το ζεύγος Παναγιώτης Γιαλελής και Αναστασία Μερκεούλια απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Στέφανος Φουντούκης και Βασιλική Τούμπουρα απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Ηλίας Ναστάκος και Δήμητρα Βορβή απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Γρηγόριος Τσίτσος και Μαρία Λέχνα απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Πάνος Σαραντάκος και Ευαγγελία Σιδεράκη απέκτησε κορίτσι.

Γάμοι: Η Σταυρούλα Σαχλά παντρεύτηκε τον Νικόλαο Μουστάκη. Η Αμαλία Ορφανάκου του Ηλία παντρεύτηκε τον Δαμασκηνό Κανάκη.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Νικόλαος Αλέξης του Αγησιλάου ετών 84, Ηλίας Σμυρνιός του Γεωργίου ετών 74, Βασίλειος Παπαδάκος του Κωνσταντίνου ετών 77, Ευρυδίκη Ηλιοπούλου του Κωνσταντίνου ετών 85, Νικόλαος Ηλιόπουλος του Δήμου ετών 90, Βασιλική Γκουβάτσου του Αθανασίου ετών 90.

Ανώγεια

Γεννήσεις: Το ζεύγος Ιωάννης Λαμπράκος και Αικατερίνη Βαλκανά απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Αγησίλαος Σαχλάς και Αικατερίνη Κυριακάκου απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Παναγιώτης Τσέτσεκας και Θεοδώρα Χρήστου απέκτησε αγόρι.

Γάμοι: Η Σοφία Τζανέτου παντρεύτηκε τον Ανδρέα Χαντζάκο.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Γεώργιος Νικολόπουλος του Στυλιανού ετών 90, Γεώργιος Σαχλάς του Αγησιλάου ετών 68, Ιωάννης Δαρβίρης του Ηλία ετών 100, Παναγιώτα Δάμη του Δημητρίου ετών 81.

Γοράνοι

Γεννήσεις: Το ζεύγος Πέτρος Διαμαντάκος και Χριστοφίλη Σταυράκου απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Δημήτριος Ζερβούλιας και Κωνσταντίνα Καλαμαρά απέκτησε αγόρι.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Δημήτριος Πλαγιάννης του Παναγιώτη ετών 98, Σταυρούλα Δούκα του Ευστρατίου ετών 96, Χρήστος Διαμαντάκος του Δημητρίου ετών 75.

Ποταμιά

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Αναστασία Δάνου του Κωνσταντίνου ετών 94, Νικόλαος Παπαστράτης του Ευαγγέλου ετών 72.

Άρνα

Γεννήσεις: Το ζεύγος Κωνσταντίνος Τροχάτος και Ευαγγελία Δρόση απέκτησε κορίτσι.

Θάνατοι: Απεβίωσε ο Δημήτριος Αθανασάκος του Παναγιώτη ετών 85.

Τραπεζοντή

Γάμοι: Η Παναγιώτα Αναστασάκου παντρεύτηκε τον Πέτρο Μπαρδούνια.

Βασιλική (Κουρτσούνα)

Γεννήσεις: Το ζεύγος Λεωνίδας Πανουτσάκος και Κωνσταντίνα Τσέτσεκα απέκτησε κορίτσι. Το ζεύγος Δημήτριος Γάββαρης και Παρασκευή Μίλε απέκτησε κορίτσι.

Λευκόχωμα – Κυδωνιά

Γεννήσεις: Το ζεύγος Ηλίας Πέππας και Δήμητρα Τσέτσεκα απέκτησε κορίτσι.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Δημήτριος Περδικούλιας του Περικλή ετών 87, Ηλίας Τσαγγούρης του Εμμανουήλ ετών 82, Σταύρος Μανούσος του Παναγιώτη ετών 85.

Καμίνια

Γεννήσεις: Το ζεύγος Θωμάς Τσοράκος και Γρηγορία Λυμπεροπούλου απέκτησε αγόρι. Το ζεύγος Κωνσταντίνος Κουρουντίδης και Βασιλική Κατσαφάνα απέκτησε κορίτσι.

Θάνατοι: Απεβίωσαν οι: Παναγιώτης Σταρόγιαννης του Νικολάου ετών 57, Βασίλειος Φραγκής του Κωνσταντίνου ετών 67, Ιφιγένεια Καράμπελα του Νικολάου ετών 85.

Σπαρτιά (Κοτσαντίνα)

Θάνατοι: Απεβίωσε ο Σταύρος Ριζάκος του Δημητρίου ετών 99.